

Казахский национальный университет им. аль-Фараби
Факультет истории, археологии и этнологии
Кафедра археологии, этнологии и музеологии

**ПРОГРАММА И
МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ
ПО ПРОВЕДЕНИЮ итогового экзамена ПО ДИСЦИПЛИНЕ**

Эпоха бронза

(наименование учебной дисциплины по учебному плану)

(шифр дисциплины по учебному плану)

бакалавриат по направлению «5В020800 – Археология и этнология»

---

*(шифр и наименование образовательной программы в рамках
которой(ых) дисциплина реализуется)*

Алматы 2020 г.

Составитель: Утубаев Ж.Р., ст. преподаватель
кафедры «Археологии, этнологии и
музеологии»

---

*(Ф.И.О., ученая степень, ученое звание,
должность)*

Программа и методические рекомендации по проведению итогового экзамена по дисциплине «**Эпоха бронза**» рассмотрены и одобрены на заседании кафедры «Археологии, этнологии и музеологии»

Протокол № _____ от « ____ » _____ 202__ г.

КІРІСПЕ

«ҚОЛА ДӘУІРІ» пәні бойынша емтиханға студенттердің оқу бағдарламасы мен оқу жоспарының талаптарына сай оқу үдерісін аяқтаған студенттер жіберіледі.

Емтихан нәтижелері бойынша қанағаттандырылмаған баға алған магистр әл-Фараби атындағы ҚазҰУ Академиялық саясатына сай бекітілген ережелердің негізінде емтиханды қайта (жазғы семестрды оқиды) тапсырады.

«Қола дәуірі» пәнінің мазмұнына арналған негізгі талаптар:

Оқыту процесі археологиялық материалдар базасы мен жазба деректердегі мәліметтердің негізінде жүргізіледі. Курсты оқыту барысында студенттерге Қазақстанның және жалпы қола дәуірінің негізгі ескерткіштерін, олардың периодизациясы мен хронологиясын, осы мәдениеттердің келесі кезеңдердегі мәдениеттермен байланыстылығын таныстыру басты жолға қойылады. Олар қола дәуірінің және ондағы қордаланған мәселелермен толыққанды танысып шығады. Курстың мақсаты: қола дәуірінің тарихы мен мәдениетін оқыту, археологиялық мәдениеттерімен таныстыру.

Оқу нәтижелері:

1. әлемдік археология ескерткіштерін сыни талдау, ретроспективті, салыстырмалы-тарихи және де басқа да ғылыми зерттеу әдістерін қолдана отырып, күрделі мәселелерін қарастыру;
2. Қазақстан археологиясы негізінде өтіп жатқан кезеңнің адамзаттың әлемдік-тарихи дамуымен байланыстыра көрсетуге дағдылану;
3. әлемдік археология тәжірибесін қолдана отырып Қазақстан археологиясының кезеңдері мен олардың тарихи негіздерін білу;
4. осы дәуірге жататын артефактілерді зерттеу әдіснамасын меңгеру;
5. күрделі тарихи үдерістерді, құбылыстарды және қазіргі әлемдік археологтар қызметін оқытуда аналитикалық және аксиологиялық талдаулар жасау дағдысын меңгеру;
6. Қазіргі кезеңдегі археологияның дамуы мен рухани негіздерін айқындауға көмектеседі.

ЕМТИХАН СҰРАҚТАРЫ

1-блок

- 1 Евразия қола дәуірінің зерттелу тарихына тоқталыңыз
- 2 Андрон тарихи-мәдени бірлестігіне анықтама беріңіз
- 3 Қазақстанның қола дәуірін кезеңдеу және мерзімдеу мәселесін талдаңыз
- 4 Орталық Қазақстан қола дәуірінің зерттелуіне сипаттама беріңіз
- 5 Орталық Қазақстан қола дәуірінің атасу кезеңін талдаңыз
- 6 Орталық Азияның қола дәуірінің зерттелу тарихына тоқталыңыз

- 7 Ә.М. Оразбаевтың қола дәуірін зерттеуге қосқан үлесі жайлы айтып беріңіз
- 8 Батыс Қазақстандағы Тасты-Бұтақ қорымына сипаттама беріңіз
- 9 Қола дәуіріндегі сүйек ұқсату өнерін талдаңыз
- 10 Қола дәуіріндегі көзе өнерін талдаңыз
- 11 Қола дәуіріндегі тау-кен ісіне тоқталыңыз
- 12 Андронов тарихи-мәдени қауымдастығы және оның ерекшеліктерін нақты дәлелдермен сипаттаңыз
- 13 Қарасұқ мәдениетіне анықтама беріңіз
- 14 Сібірдің қола дәуіріне тоқталыңыз
- 15 Солтүстік Қазақстан қола дәуірінің жерлеу орындарын сипаттаңыз

2-блок

- 1 Тазабагьяб және суярган мәдениеттеріне сипаттама беріңіз
- 2 Кавказдың қола дәуірі археологиялық мәдениеттеріне тоқталыңыз
- 3 Ә.Х. Марғұланның қола дәуірін зерттеуге қосқан үлесі жайлы айтып беріңіз
- 4 Қазақстанның қола дәуірінің зерттелу тарихына тоқталыңыз
- 5 Орталық Қазақстан қола дәуірінің зерттелуіне сипаттама беріңіз
- 6 Шығыс Қазақстан қола дәуірі қоныстарына тоқталыңыз
- 7 Қола дәуіріндегі металлургияға тоқталыңыз
- 8 Солтүстік Қазақстан қола дәуірінің зерттелуіне тоқталыңыз
- 9 Қазақстанның қола дәуірі жұртының қоғамдық және семьялық құрылысына сипаттама беріңіз
- 10 Қола дәуірінде Қазақстан жерін мекендеген тайпалардың дүниетанымы, діни сенімдері
- 11 Андрон тарихи-мәдени бірлестігіне анықтама беріңіз
- 12 Доңғал кезеңіне сипаттама беріңіз
- 13 Көлсай типіндегі ескерткіштерге сипаттама беріңіз
- 14 Сеймин-турбин мәдениетіне сипаттама беріңіз
- 15 Андронов тарихи-мәдени қауымдастығы тұрғындарының қандай тіл тобына жататындығы туралы пікірлерге тоқталыңыз

3-блок

- 1 Евразия қола дәуірінің зерттелу тарихына тоқталыңыз
- 2 Қазақстанның қола дәуірін кезеңдеу және мерзімдеу мәселесін талдаңыз
- 3 Орталық Қазақстан қола дәуірінің атасу кезеңін талдаңыз
- 4 Арал бойы қола дәуірі ескерткіштеріне тоқталыңыз
- 5 Майкоп мәдениетін ашып көрсетіңіз
- 6 Орал бойының қола дәуіріне зерттелуіне сипаттама беріңіз
- 7 Қима тарихи-мәдени қауымдастығы, таралу аймағына тоқталыңыз
- 8 К.М. Қарабаспақованың «Жетысу и Южный Казахстан в эпоху бронзы» атты еңбегін талдаңыз
- 9 Келтеминір мәдениетін ашып көрсетіңіз
- 10 Андрон дәуіріндегі қоғам мен семья. Қоғамдық қатынастарын талдаңыз
- 11 Афанасьев мәдениетіне сипаттама беріңіз
- 12 Беғазы-дөңдібай мәдениетін қалдырушылардың шаруашылығын талдаңыз
- 13 Андрон мәдениетінің кезеңделуін талдаңыз
- 14 Андронов тарихи-мәдени қауымдастығы мен афанасьев, қарасұқ мәдениеттерінің ара-қатынасына тоқталыңыз
- 15 Қола дәуіріндегі металлургия терминдері және оның түрлеріне сипаттама беріңіз

Әдебиеттер тізімі:

Негізгі:

1. Кадырбаев М.К., Курманкулов Ж. Культура древних скотоводов и металлургов Сары-Арки. А.,1992.
2. Кузнецова Э.Ф., Тепловодская Т.М. Древняя металлургия и гончарство Центрального Казахстана. А.,1994.
3. Евдокимов В.В. Историческая среда эпохи бронзы степей Центрального и Северного Казахстана. А., 2000.
4. Ткачев А.А. Центральный Казахстан в эпоху бронзы. В двух частях. Тюмень, 2002. ч.І – 289 с. ч.ІІ – 243 с.

Қосымша:

1. Оразбаев А.М., Толеубаев А.Т. Новые андроновские памятники в Семипалатинской области // Маргулановские чтения. 1992. С. 104-109.
2. Толеубаев А.Т., Оразбаев А.М., Омаров Г.К. Могильник эпохи бронзы Сабындыколь // Этнокультурные процессы на территории Казахстана. А., 1995.
3. Толеубаев А.Т. Памятники эпохи бронзы Ескеалмас и Масалы в северных склонах Тарбагатай // Проблемы изучения и сохранения исторического наследия. А.,1998. С. 83-104.
4. Удодов В.С. О роли бегазы-дандыбаевского компонента в этнокультурных процессах эпохи поздней бронзы Западной Сибири // Проблемы хронологии в археологии и истории. Барнаул, 1991. С 84-92.
5. Усманова Э.Р., Логвин В.Н. Женские наконечники украшений Казахстана. Эпоха бронзы. Лисаковск, 1998.
6. Коренько В.А. О Социологической интерпретации памятников бронзового века (погребения дандыбай-бегазинского типа) // СА, 1990. Т. 2. С. 28-40.

1. Кушнарера К.Х. Эпоха бронзы Кавказа и Средней Азии//Археология СССР. М.,1994
2. Эпоха бронзы лесной полосы СССР// Археология СССР. М.,1987
3. Бронзовый век Урало-Иртышского Междуречья. Челябинск,1984
4. Вопросы археологии Западного Казахстана. Вып.1 Самара,1996
5. Зданович Б.Г. Бронзовый век Урало-Казахстанских степей. Свердловск,1988
6. Массон В.М. Алтын-депе. М.,1981
7. Черников С.С. Восточный Казахстан в эпоху бронзы// МИА, т.88. М.-Л.,1960
8. Маргулан А.Х. Бегазы-Дандыбаевская культура Центрального Казахстана. Алма-Ата,1979
9. Маргулан А.Х., Акишев К.А., Кадырбаев М.К., Оразбаев А.М. Древняя культура Центрального Казахстана. Алма-Ата,1966
10. Евдокимов В.В. Историческая среда эпохи бронзы степей Центрального и Северного Казахстана. Алматы,2000
11. Оразбаев А.М. Северный Казахстан в эпоху бронзы//ТИИАЭ АН Каз. СССР. Т.5,Алма-Ата, 1958
12. Кадырбаев М.К., Марьяшев А.Н. Наскальные изображения хребта Каратау. Алма-Ата,1977
13. Средняя Азия в эпоху камня и бронзы. М.,1966
14. Самашев З.С. Наскальные изображения Верхнего Прииртышья. Алма-Ата,1992
15. Кривцова – Гракова О.А. Алексеевское поселение и могильник // Археологический сборник. Труды Государственного исторического музея. вып.17. М.,1947
16. Максимова А.Г. Эпоха бронзы Восточного Казахстана // ТИИАЭ АН КазССР, 1959, т. 7
17. Максимова А.Г. Могильник эпохи бронзы в урочище Тау-тары // Археологические исследования на северных склонах Каратау. Алма-Ата,1962
18. Сорокин В.С. Жилища поселения Тасты-Бутак 1 // КСИА АН СССР, 1962. Вып 91
19. Сорокин В.С. Могильник бронзовой эпохи Тасты-Бутак 1 в Западном Казахстане // МИА т.120 М.-Л., 1962
22. Кузмина Е.Е. Древнейшие скотоводы от Урала до Тянь-Шаня. Фрунзе, 1986

23. Кузмина Е.Е. Откуда пришли Индоарии. М., 1994
24. Проблемы и сохранения исторического наследия. Алматы, 1998
25. Генинг В.Ф., Зданович Г.Б., Генинг В.В. Синташта. Т.1. Челябинск, 1992
26. Членова Н.Н. Хронология памятников Карасукской культуры. М., 1972